

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет харчових технологій
Кафедра технологій та безпеки харчових продуктів

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ВК 12 ГАСТРОНОМІЧНА ІНДУСТРІЯ СВІТУ

Спеціальність	181 «Харчові технології»
Освітня програма	Харчові технології
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)

Розробник:

Анна ГЕЛІХ к.т.н., доц., кафедри технологій та
безпеки харчових продуктів
(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто та схвалено на затверджено на засіданні кафедри <u>технологій та</u> <u>безпеки харчових</u> <u>продуктів</u> (назва кафедри)	протокол від <u>30.05.2025</u> № <u>19</u>
	Завідувач кафедри <u>Марина САМЕЛІК</u> (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Олена КОШЕЛЬ
(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Наталія БОЛГОВА
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму надана

к.с.г.н., доц. Василь ТИЩЕНКО
(ПІБ)

к.с.г.н., доц. Наталія БОЛГОВА
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Андрій ГАНАСІК
(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі:

дата: 26.06, 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

[illegible]

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	БК 12 ГАСТРОНОМІЧНА ІНДУСТРІЯ СВІТУ		
2.	Факультет/кафедра	Харчових технологій/ кафедра технологій та безпечності харчових продуктів		
3.	Статус ОК	Вибірковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	ОП «Харчові технології», 181 Харчові технології		
5.	Рівень НРК	6-й бакалаврський		
6.	Семестр та тривалість вивчення	6-й семестр, 15 тижнів		
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5		
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Лекційні 14	Лабораторні 46	90
9.	Мова навчання	українська		
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	к.т.н, доцент Геліх А.О.		
11.1	Контактна інформація	Геліх Анна Олександрівна, доцент кафедри технологій та безпечності, 317а, e-mail: anna.helikh@snau.edu.ua		
11.	Загальний опис освітнього компонента	Гастрономічна продукція – це набагато більше, ніж просто засіб для існування, це відображення історії, культури та цінностей регіону. Традиційні страви з усього світу мають особливі смаки та історії, які тісно пов'язані з людьми та місцями, звідки вони походять. Цей курс запрошує вас у гастрономічну подорож навколо світу, висвітлюючи унікальні характеристики традиційних страв з різних куточків планети. У курсі висвітлено, як географічні фактори, місцеві інгредієнти, культурні практики та історичні події формують ці страви, і, в свою чергу, надають кожному регіону його кулінарну ідентичність.		
12.	Мета освітнього компонента	Вивчення традицій та особливостей харчових технологій в різних країнах світу; ознайомлення з факторами, які впливають на гастрономічні традиції різних країн світу; вивчення основних напрямів розвитку та впровадження гастрономічних етнічних технологій в різних країнах світу; вивчення сучасної термінології, яка використовується в технологічних процесах із впровадженням етнічних технологій; ознайомлення із класифікацією сучасних напрямів, які охоплюють гастрономічні етнологічні особливості		
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент є основою для ОП «Харчові технології»: ОК33 Державна атестація: виконання та захист кваліфікаційних робіт.		
14.	Політика академічної доброчесності	не допускається копіювання висновків протоколів лабораторних робіт один у одного, у подібному випадку лабораторні роботи будуть вважатися не захищеними та потребують повторного доопрацювання. В разі повторного доопрацювання робота не буде оцінена на максимальний бал.		
15.	Ключові слова	національні кухні, гастрономічні інновації, страви, кулінарні традиції, кулінарні бренди		
16.	Розташування курсу на платформі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5789		

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання з дисципліни ¹	Програмні результати навчання ²	Як оцінюється РНД
	ПРН 8	
<u>ДРН 1.</u> Здатність до вивчення традицій та особливостей харчових технологій в різних країнах світу; ознайомлення з факторами, які впливають на гастрономічні традиції різних країн світу.	X	Усний захист лабораторних робіт Підсумковий тест множинного вибору (модульне оцінювання)
<u>ДРН 2.</u> Здатність розвивати загальну культуру та схильність до збереження гастрономічної спадщини та умінь її використовувати в професійній діяльності.	X	Усний захист лабораторних робіт Підсумковий тест множинного вибору (модульне оцінювання)
<u>ДРН 3.</u> Здатність набуття базових уявлень, вивчення та закріплення знань в області системи харчування сучасної людини з позиції гастрономічної культури.	X	Усний захист лабораторних робіт Підсумковий тест множинного вибору (модульне оцінювання)
ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЩО ВДОСКОНАЛЮВАТИМУТЬСЯ/ НАБУВАТИМУТЬСЯ В ПРОЦЕСІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ		
міні-курс "Тайська кухня"		
Загальні: Наявність інноваційного сприйняття в кулінарній сфері. Конкретизація за трьома видами: 1. Сприйняття кулінарних інновацій (нові смаки, підходи, інгредієнти). 2. Здатність побачити потенціал для новаторства у традиційних тайських рецептах. 3. Здатність запропонувати оригінальні кулінарні рішення на основі тайської кухні. Фахові: Володіння системою теоретичних знань та практичних навичок з тайської кухні; досвід застосування знань для творчого вирішення кулінарних завдань; усвідомлення власних навичок для інноваційної діяльності у сфері тайської кулінарії.		Форма підтвердження результатів навчання: Сертифікат про успішне завершення навчання з вказання кількості годин. Автентичність сертифікату можна перевірити за посиланням на ньому.

¹ Той, перелік, який наводиться у робочій програмі у «знати, уміти».

При визначенні ДРН у робочій програмі можна не виділяти «знати, уміти», а давати загальним списком.

² зазначити номери ПРН так, як вони наведені в ОП.

ОБОВ'ЯЗКОВО! ПРН, що наведені у додатку повинні співпадати із тими «+», що наведені у матриці відповідності ПРН і ОК освітньої програми.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу		Рекомендована література ³
	Аудиторна робота	Самостійна робота	
	Лк	ЛБ	
Модуль 1			
Лекційне заняття 1. Етнологія гастрономічної індустрії світу. Особливості гастрономічної індустрії народів Східної Європи 1. Предмет, мета і завдання вивчення дисципліни “Гастрономічна індустрія світу” 2. Національна кухня як джерело творчості кулінарного мистецтва 3. Види кулінарної обробки продуктів 4. Типи та асортимент страв 5. Феномен української кухні – взаємовпливи та регіональні традиції 6. Страви молдавської кухні: оригінальність і фантазія	2		[1,2,5,9]
Лабораторне заняття 1. Гастрономічна культура як психологічна сфера життя людини: духовні та емоційні складові культури харчування. <i>Дослідження та характеристика гастрономічної індустрії та етнічних особливостей Чехії, Словачії, Польщі та Угорщини.</i>		6	[1,2,5,8,11,13, 14]
Самостійна робота (індивідуальне завдання) 1. Охарактеризувати поняття «гастрономічна культура». 2. Протиставити поняття «народна кухня» і «національна кухня». 3. Скласти список страв та кулінарних виробів які внесені до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. 4. Обґрунтувати важливість внесення «Культуру приготування українського борщу» до Списку нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. 5. Обґрунтувати функції гастрономічної культури у формуванні національної ідентичності. 7. Особливості технологій сосисок та сарделенок в кухнях Австрії та Німеччини 9. Які перші страви характерні для чеської кухні? 10. Які страви готуються з використанням пива?		10	[1,2,6,8]

³ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

Лекційне заняття 2. Етнічні кухні та особливості харчування населення Західної Європи 1. Нідерландська національна кухня: автентичність та традиції. 2. Традиційні страви та основні кулінарні технології бельгійської та люксембурзької кухні. 3. Витоки та розвиток національних кулінарних традицій і культури харчування населення Німеччини. 4. Визначення характерних особливостей австрійської кухні. 5. Кухня народів Швейцарії – союз французької, німецької та італійської кулінарних традицій.	2			[1,2,3,8,7,9, 14]
Лабораторне заняття 2. Дослідження та характеристика гастрономічної індустрії та етнічних особливостей Бельгії, Англії, Швейцарії, Ірландії.		6		[1,2,5,8,7,9, 14]
Самостійна робота (індивідуальне завдання) 1. Назвіть особливості французьких соусів. 2. Складіть десертне меню для французької делегації. 3. Опишіть особливості приготування десертів крокенбуш та мільфей. 4. Особливості ірландських портерів. 5. Технологія віскі. Що таке одно солодовий віскі та бурбон?			10	[1,2,4,8, 9,11]
Лекційне заняття 3. Національна кухня народів Північної Європи та Нордичних країн 1. Британська кухня – об'єднання традицій та способів приготування їжі, які асоціюються з культурою Об'єднаного Королівства. 2. Особливості кухні Скандинавських країн: спільна історія та географічне положення. 3. Кухня країн Прибалтики: кулінарний рух і стиль життя.	2			[1,2,5,8,7,9, 14]
Лабораторне заняття 3. дослідження та характеристика гастрономічної індустрії та етнічних особливостей Данії, Швеції, Норвегії, Голландії.		6		[1,2,4,8, 9,11]
Самостійна робота (індивідуальне завдання) 1. Особливості сировинного набору та способів обробки сировини, у етнічній кухні Швеції. 2. Асортимент та особливості технології традиційних етнічних страв Норвегії. 3. Традиційні етнічні страви та напої Голландії, особливості їх технології. 4. Відзначні риси асортименту та технології етнічних страв Данії. 5. Що таке ральмопс?			10	[1,2,6,8]
Разом за модулем 1	6	18	30	

Модуль 2				
Лекційне заняття 4. Античні кулінарні традиції та сучасні гастрономічні технології народів Середземномор'я 1. Французька кухня – знамениті страви, напої та делікатеси. 2. Особливість харчування народів Португалії. Асортимент страв та особливості їх приготування. 3. Національна іспанська кухня: поєднання різних кулінарних шкіл. 4. Кухня народів Італії: страви, традиції, особливості. 5. Особливості кухні Греції. Залежність харчування від географічного положення. 6. Національна кухня Туреччини: тепло традицій і неповторна суміш смаків. 7. Ізраїль – невід'ємна частина середземноморської кухні.	2			[1,2,4,8, 9,11]
Лабораторне заняття 4. Дослідження та характеристика гастрономічної індустрії та етнічних особливостей Італії, Греції, Португалії, Іспанії.		6		[1,2,5,8,11,13, 14]
Самостійна робота (індивідуальне завдання) 1. Кухні народів Середземномор'я та їх основні загальні риси. 2. Особливості гастрономічної індустрії Іспанії. 3. Традиційний режим харчування народу Іспанії. 4. Загальні та відмінні риси гастрономії Іспанії та Португалії. 5. Перелік основних видів та способів обробки сировини кухні Португалії. 6. Особливості сировинного набору, способів обробки сировини, асортименту та технології гастрономічної продукції Італії. 7. Особливості асортименту та технології різних видів італійських борошняних страв. 8. Загальні та відмінні риси сировинного набору, способів обробки сировини, технології гастрономічної продукції Болгарії і Румунії. 9. Особливості гастрономічної продукції Греції.			12	[1,2,6,8]

Лекційне заняття 5. Особливості національної кухні в країнах Центральної Європи 1. Особливості, традиційні страви угорської кухні та основні гастрономічні технології. 2. Оцінювання типових страв польської кухні. Основні фактори, які визначають особливості цієї кухні. 3. Встановлення смакової основи чеської та словацької кухні. 4. Огляд національного кулінарного стилю балканської кухні.	2			[1,2,5,10]
Лабораторне заняття 5. Дослідження та характеристика гастрономічної індустрії та етнічних особливостей Німеччини, Австрії, Швейцарії.		6		[1,2,4,12]
Самостійна робота (індивідуальне завдання) 1. Особливості технології кнедликів. 2. Технологія страви «Фляки по-варшавськи». 3. Назвіть елементи єврейської кухні в польській кухні. 4. Особливості технології та споживання токайських вин. 5. Технологія кави по-віденськи.			12	[1,2,3,6-10]
Лекційне заняття 6. Кулінарні традиції, характеристика національних страв народів Азії 1. Національна кухня Китаю: кліматичні особливості, географічне положення, історія та традиції відповідного регіону. 2. Особливості естетичного та історичного пласту культури японської кухні. 3. Багатовікові традиції національної кухні народів Південної Азії. 4. Культура харчування та гастрономічні технології народів Середньої Азії.	2			[5,8,11]
Лабораторне заняття 6. Дослідження та характеристика гастрономічної індустрії та етнічних особливостей Китаю, Кореї, Японії.		6		[1,2,5,8,7,9, 14]
Самостійна робота (індивідуальне завдання) 1. Які відмінні риси притаманні індійській кухні? 2. Особливості сировинного набору, способів обробки сировини, асортименту та технології етнічних страв Індії. 3. Склад та технологія приготування етнічних індійських приправ. 4. Особливості режиму харчування населення Індії.			12	[1,2,6,8]

Лекційне заняття 7. Особливості національних традицій та культури харчування населення Америки, Африки, Австралії та Нової Зеландії 1. Національна кухня США – від Аляски до Юти. 2. Національні гастрономічні традиції Канади. 3. Кухня народів Латинської Америки – вдалий симбіоз світового кулінарного мистецтва. 4. Магрибська кухня: неповторність, оригінальність і місцевий колорит. 5. Національні гастрономічні традиції Канади. 6. Південноафриканська кухня: екстраординарність і екзотичність. 7. Австралія – класична кулінарія завтрашнього дня. Нова Зеландія: географічна ізольованість, традиції та культура національної кухні.	2			[1,2,5,8,7]
Лабораторне заняття 7. Дослідження та характеристика гастрономічної індустрії та етнічних особливостей США, Канади, Мексики, Бразилії, Африки, Австралії, Нової Зеландії.		8		[8,11,13, 14]
Самостійна робота (індивідуальне завдання) 1. Які відмінні риси притаманні канадській кухні? 2. Особливості сировинного набору та способів обробки сировини в кухні США. 3. Особливості використання спецій і прянощів в мексиканській кухні 4. Особливості режиму харчування населення Латинської Америки. 5. Класифікація, асортимент та особливості технології американських бурбонів. 6. Що таке гуакамолє? 7. Які відмінні риси притаманні аргентинській кухні? 8. Склад та технологія приготування етнічних мексиканських страв з борошна. Яке борошно використовується? 9. Запропонуйте меню для мексиканської закусочної. 10. Надайте характеристики перців чилі, серрано та халапеньо? 11. Які спільні риси притаманні африканським кухням? 12. Особливості сировинного набору та способів обробки сировини в кухні Австралії.			12	[1,2,5,8,7,9, 14]
Разом за модулем 2	8	24	60	

Неформальна освіта			
міні-курс "Тайська кухня" Програма курсу: Дізнаєтесь, чим схожа та чим відрізняється тайська кухня від інших традиційних східних кухонь (китайської, японської тощо) Приготуєте 5 класичних тайських страв та дізнаєтесь історію створення кожної з них Дізнаєтесь, чому тайська кухня — одна з найпопулярніших кухонь світу Зрозумієте поняття та значимість «терруару» у тайській кухні. Як пов'язані техніки приготування та базові смаки з особливостями географічного положення цієї країни та її клімату і рельєфу. Дізнаєтесь, чи можливо приготувати «тут», як «там».	5	https://culinaryacademy.com.ua/sale	
Всього	14	46	90

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1. Здатність до вивчення традицій та особливостей харчових технологій в різних країнах світу; ознайомлення з факторами, які впливають на гастрономічні традиції різних країн світу.	Проблемні лекції (піднімаються питання щодо матеріалу, який висвітлюється викладачем, проте лектор сам відповідає на них, для концентрування уваги студентів на головному)	6	Лабораторні заняття (виконання завдань відповідно до методичних вказівок)	16
	Презентації (демонстрація інформації щодо тематики лекцій)		Мозкові атаки під час виконання лабораторних робіт Індивідуальні завдання (самостійне опрацювання запропонованої викладачем інформації)	30
ДРН 2. Здатність розвивати загальну культуру та схильність до збереження гастрономічної спадщини та уміння її використовувати в професійній діяльності.	Проблемні лекції (піднімаються питання щодо матеріалу, який висвітлюється викладачем, проте лектор сам відповідає на них, для концентрування уваги студентів на головному)	4	Лабораторні заняття (виконання завдань відповідно до методичних вказівок)	16
	Презентації (демонстрація інформації щодо тематики лекцій)		Мозкові атаки під час виконання лабораторних робіт Індивідуальні завдання (самостійне опрацювання запропонованої викладачем інформації)	30

<u>ДРН 3.</u> Здатність набуття базових уявлень, вивчення та закріплення знань в області системи харчування сучасної людини з позиції гастрономічної культури.	Проблемні лекції (піднімаються питання щодо матеріалу, який висвітлюється викладачем, проте лектор сам відповідає на них, для концентрування уваги студентів на головному) Презентації (демонстрація інформації щодо тематики лекцій)	4	Лабораторні заняття (виконання завдань відповідно до методичних вказівок) Мозкові атаки під час виконання лабораторних робіт Індивідуальні завдання (самостійне опрацювання запропонованої викладачем інформації)	14 30
---	---	----------	---	---------------------

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТІМ КОМПОНЕНТОМ

5.2. Сумативне оцінювання

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
	Модуль 1 (50 балів):		
1	Усний захист лабораторних робіт (3 роботи по 2 бали кожна)	6 балів/ 6%	протягом 5 днів після заняття
2	Проміжне тестування (тест множинного вибору)	44 бал / 44%	7 тиждень
	Модуль 2 (50 балів):		
3	Усний захист робіт (4 роботи по 2 бали кожна)	8 балів/ 8%	протягом 5 днів після заняття
4	Проміжне тестування (тест множинного вибору)	42 бали / 42%	15 тиждень
5	Екзамен – тест множинного вибору	30/ 30%	15 тиждень
6	Завершення навчання на Prometheus	5 балів / 5%	До 15 тижня

5.1.1. Критерії оцінювання

Проміжне тестування (тест множинного вибору)	<i>Тест включає 44 питання, кожне з яких оцінюється в 1 бал</i>
Модуль 2 (50 балів)	
Захист лабораторних робіт	<i>4 лабораторні роботи по 2 бали кожна (за умови виконання – всього 8 балів)</i>
Проміжне тестування (тест множинного вибору)	<i>Тест включає 42 питання, кожне з яких оцінюється в 1 бал</i>
Завершення навчання на Prometheus	<i>Одержання сертифікату та його ідентифікація за достовірним посиланням (всього 5 балів)</i>

5.2.Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення тем, під час лабораторних занять	протягом 5 днів після заняття
2	Зворотній зв'язок у вигляді обговорення підсумкового тестування	7, 15 тиждень
3	Зворотній зв'язок у вигляді обговорення індивідуального завдання	до 15 тижня

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Методичні видання

1. **Гастрономічна індустрія світу.** Конспект лекцій для здобувачів освіти для ОПП «Харчові технології» денної та заочної форм здобуття освіти ступінь вищої освіти «Бакалавр» / уклад. А.О. Геліх- Суми: СНАУ, 2025. – 135 с.

2. **Гастрономічна індустрія світу.** Методичні рекомендації щодо виконання лабораторних робіт для здобувачів освіти для ОПП «Харчові технології» денної та заочної форм здобуття освіти ступінь вищої освіти «Бакалавр» / уклад. А.О. Геліх- Суми: СНАУ, 2025. – 50 с.

3. **Гастрономічна індустрія світу.** Методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи для здобувачів освіти для ОПП «Харчові технології» денної та заочної форм здобуття освіти ступінь вищої освіти «Бакалавр» / уклад. А.О. Геліх- Суми: СНАУ, 2025. – 55 с.

Рекомендована література

1. Основи харчування: підручник / М.І. Кручаниця, І.С. Миронюк, Н.В. Розумикова, та ін. – Ужгород: УжНУ «Говерла», 2022. – 252 с.

1. **Helikh, A., & Filon, A. (2025).** Study of the amino acid profile of alternative proteins (Helix pomatia, Lissachatina fulica, Helix aspersa) and their potential application in a healthy diet:

optimization of a modern brandade recipe. *Technology Audit and Production Reserves*, 2(3(82)), 71–79. <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2025.326896> (Scopus)

2. Геліх А. (2025). Низькоалергенне пісочне печиво збагачене порошком маніока та альтернативним білком для харчування військових. *Biota. Human. Technology*. 2025. №1. С. 148-160. DOI:10.58407/bht.1.25.9

3. Геліх, А. О. (2025). Дослідження показників якості соусів з використанням альтернативних білків для військового харчування. *Таврійський науковий вісник. Серія: Технічні науки*, (1), 294-303. <https://doi.org/10.32782/tnv-tech.2025.1.29>

4. Геліх, А., Філон, А. (2025). Традиційні французькі кракеліни з паштетом на основі альтернативних білків для здорової та військової дієти. *Herald of Khmelnytskyi National University. Technical Sciences*, 347(1), 423-431. <https://doi.org/10.31891/2307-5732-2025-347-58>

5. Головка Т. М., Жеребкін М.В., Геліх А.О., Філон А.М. (2024). Буряк попередньо оброблений заморожуванням-розморожуванням, як джерело нітритів в Італійській салямі, збагачений альтернативними білками. *Прогресивні техніка та технології харчових виробництв ресторанного господарства і торгівлі*. – Харків: ДБТУ, Вип. 2 (36). – 27-43 с. DOI 10.5281/zenodo.14672191

https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/62863/1/Prohres_tekhnika_tekhnolohiyi_2_24-27-43.pdf

6. Етикет та культура харчування: навч. Видання / І.І. Вакулик, Я.В. Пузиренко, Т.М. Мисюра. – Київ: ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2023. – 68 с.

7. Ken Albala C. *Food: A Cultural Culinary History*. – USA: Virginia, University of the Pacific, 2023. – 290 с.

8. Архипов В.В. *Етнічні кухні: Особливості культури та традицій харчування народів світу: учебное пособие* / В.В. Архипов, – Київ, 2022 – 234с.

9. Culture and Food: Massachusetts Department of Education Child and Adult Care Food Program [URL:http://www.morethanameal.info/manual/pdf/MoreThanAMeal_chap_5.pdf](http://www.morethanameal.info/manual/pdf/MoreThanAMeal_chap_5.pdf)

10. Старчаєнко О.Т., Неміріч А.В. *Українська кухня*. Харків : Фактор, 2022. 208 с.

11. Калугіна І.М., Тележенко Л.М. *Технологія етнічних кухонь світу: навч. посібн.* Одеса: Освіта України, 2022. 296 с.

12. Ростовский В.М. *Кухні народів світу: підручник*. Київ : Кондор, 2021. 502 с.

13. Абрамов В.В., Тонкошкур М.В. *Історія туризму: підручник* / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2022. 294 с.

14. Плюта О.П. «Гастрономічна культура» і «Національна кухня» як поняття гуманітарних досліджень їжі // *Yong*. 2024. Т. 47. №7 – 211с.

11. Басюк Д.І. Інноваційний розвиток гастрономічного туризму в Україні / Д.І. Басюк // *Наукові праці НУХТ*. – 2024. – № 45. – С. 128–132.

15. Комарніцький І.О. Кулінарний туризм в Україні: стан і перспективи регіонального розвитку в контексті Євро–2012 // *Географія та туризм*. – Вип. 14. – 2021. – С. 100–115.

16. Матвеев В.В. Винний туризм як рекламний фактор й інструмент для стимулювання розвитку конкурентного потенціалу виноробних підприємств України / В.В. Матвеев // *Науковий вісник Херсонського державного університету*. – Х., 2023. – № 10, Ч. 4.– С. 29–31.

17. Расулова А.М. Потенціал ресторанного бізнесу у розвитку гастрономічного туризму України. // *Економіка та держава*, 2023. – № 5. – С. 78–83.

15. Інформаційні ресурси

<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5789>

